

Emma

Over het boek

Auteur: Matthew Forsyth

Illustrator: Matthew Forsyth

Vertaler: Marita Vermeulen

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de maker

Matthew Forsyth werd geboren in Canada en woont er nu ook weer. Hij groeide op in Londen en reisde al heel de wereld af. Ondertussen deed hij verschillende jobs. Zo werkte hij als kleuterleider in Korea en maakte hij animatiefilms in Amerika. Hij studeerde politieke wetenschappen, maar hij tekende al zijn leven lang. Hij tekent voor tijdschriften, maakt strips en tekenfilms en illustreert prentenboeken. Voor zijn prentenboeken gebruikt hij waterverf, ecoline en kleurpotloden. Zijn verhalen zijn geïnspireerd op 'ouderschap'. Hoe voeden onze ouders ons op? Hoe voeden wij als kinderen onze ouders op? De ouders in zijn boeken hoeven niet perfect te zijn. Dit boek is geïnspireerd op zijn vader. Matthew Forsyth maakte "Mina" of "Emma" tijdens de corona-lockdown. In die periode vroeg hij zich af 'wie welke mensen in hun bubbels laten' en 'hoe je in interactie gaat met mensen die je niet kent'.

Korte inhoud

Emma's vader brengt regelmatig ongewone verrassingen mee naar huis. Dat is voor Emma niet vreemd. Tot hij op een dag een eekhoorn bij zich heeft. Die lijkt verdacht veel op een kat. Wanneer de muizendokter dit bevestigt, begint het avontuur. De katten gaan achter hen aan. Gelukkig worden ze gered door de (door papa meegebrachte) wandelende takken, die de katten voorlezen tot ze slapen.

1. VOOR HET LEZEN

1.1. Creatieve verhalende oefeningen

MATERIAAL

- Dagdagelijks materiaal waar je verschillende dingen mee kan doen of die je voor verschillende doeleinden kan gebruiken. Alles waar je zelf iets bij kan verzinnen, is bruikbaar!
- Voorbeelden uit het boek: blik, bol wol, tak, uitgeknipte bloem, postzegel, speelkaart, eikel, lucifer, puntzeef, kiezeltje, ...
- Zoek een aantal voorwerpen die je op verschillende manieren en voor verschillende doeleinden kan gebruiken. Bijv. blik waarmee je kan bellen, waarop je kan staan, waardoor je kan praten en luider kan spreken, ...
- Zet de voorwerpen op tafel. Vraag aan de kinderen wat het is en waarvoor het kan dienen. Moedig fantaseren aan.

1.2. Kennismaking met techniek

MATERIAAL

-
- Ecoline
-
- Dik papier (wit is het gemakkelijkste)
-
- Stiften of kleurpotloden
-
- Neem het potje ecoline en laat een grote druppel op een blad papier vallen.
 - Beweeg het blad, zodat de druppel in alle richtingen uitloopt. Stop wanneer er zich een aantal lijnen zichtbaar worden.
 - Laat de kinderen raden wat het (allemaal) kan zijn.
 - Laat de kinderen eventueel de tekening afwerken. Dit hoeft niet. De oefening op zich is voldoende.
-

2. TIJDENS HET LEZEN

- Begin aan het boek. Sta stil bij het personage 'Emma' en licht toe dat het een muis is. Ze kunnen dit eventueel afleiden uit de illustratie op de kaft.
 - Elk dubbelblad bestaat uit een stukje tekst en een illustratie. Telkens wordt er één specifiek element uitgelicht. Laat de kinderen de tekst en de illustratie met elkaar verbinden. Doe dit vooral in het begin. Na een tijdje gaat het tempo sneller en dan gaat het vanzelf.
 - “Verrassingen” (p.3) worden weergegeven in de tekening nl. blikje en bol wol. Het blikje komt terug op de volgende pagina.
 - Tekening op pagina 4 en “grappen die alsmaar luider klinken” (p.5)
 - “Misschien is de eekhoorn eenzaam?” (p.28) Papa lost het op met nog meer eekhoorns-katten (p.30-31)
 - Op de dag met de “reuzeverrassing” (p.10) begint Emma zich zorgen te maken. Is dit terecht of niet? Laat de kinderen bij die vraag een paar keer stilstaan. Op pagina 12 weet ze nog niet over wat het gaat. Wat zou het kunnen zijn? Dan ziet ze dat het geen eekhoorns maar katten zijn. “Volgens mij is dat geen eekhoorn’, zei Emma” (p.13). Moet ze zich hier wel zorgen maken? Uiteindelijk gebeurt er een tijdje niks. “Maar alles was echt wel oké.” (p.23). Maar wat als de katten niet eten? “Tot op die dag ...” (p.27). Kan de dokter Emma geruststellen? “Ik weet zeker dat jullie je zorgen maken om niks,’ zei de dokter.” (p.34). Of niet?
 - Het verhaal krijgt vaart wanneer de katten op hen beginnen te jagen. Dit mag je snel doorlezen. Er zit een pauze en een voorlopig einde in, wanneer Emma de katten confronteert met het feit dat ze ‘hun huis hebben gedeeld’ (p.44-45). Laat de kinderen hier ook op adem komen en hun emoties verwoorden. Zijn de kinderen nu gerustgesteld?
 - Dat is echter niet het einde. Het verhaal neemt een onverwachte twist met de voorlezende wandelende takken. “En de katten begonnen langzaam ...” (p.48). Neem hier de kinderen terug mee. Pols naar hun emoties en verwachtingen over het verdere verloop van het verhaal. Beluister hun mening over deze twist.
 - Op de laatste bladzijde lijkt hun huisje toch verdacht op de mond van een kat of niet?
-

3. NA HET LEZEN

3.1. Emoties in en bij het boek

Het boek gaat over vertrouwen en onzekerheid en hoe daarmee omgaan. Dit komt zowel tot uiting in de emoties van de personages als in de emoties van de lezers en de auteur. Laat de juryleden hierbij stilstaan.

- Hoe voelt papa zich in het boek?
- Hoe voelt Emma zich?
- Hoe voelde jij je tijdens het voorlezen? Wanneer was je bang? Wanneer was je ongerust? Wanneer was je zeker niet bang? Was het een grappig en/of spannend boek? Wat vond je grappig?

- Wat denkt en voelt de maker van dit boek, denk je? Is het een boek waar je bang van wordt? Ga je nog kunnen slapen? Of is het grappig en vrolijk?
- Vader is iemand die houdt van verrassingen en zich weinig zorgen maakt. Hij is zich weinig bewust van gevaar. Enkel wanneer het er werkelijk is, schrikt hij en reageert hij.
Voorbeelden: “Je maakt je zorgen om niks” (p.15), “Weet je nog die keer dat ik wandelende takken meebracht? Je leerde ze lezen.” (p.16), “Papa zei: ‘Die eekhoorn eet niet!’. Er is iets mis met hem. Misschien is hij eenzaam?” (p.28)
 - Emma heeft over het algemeen ook veel vertrouwen. “Emma woonde in haar eigen veilige wereldje. “Ze had lekker nergens last van.” (p.1). Behalve bij de ‘superverrassing’ en het zien van de katten (p.13). Ze is zich meer bewust van gevaar. “Volgens mij is dat geen eekhoorn” (p. 13), “De wandelende takken hebben al mijn boeken gestolen” (p.19). “Ik weet het nog zo net niet.” (p.15). “Misschien. Papa, breng alsjeblieft niet nog meer verrassingen mee naar huis” (p.29). Ze wordt angstig. “Die nacht deed Emma geen oog dicht.” (p.16). “Oh, nee’, zei papa. ‘Oh, jee’, zei Emma.” (p.16) Maar ze blijft voldoende (zelf)vertrouwen hebben. Dat merk je wanneer ze de katten toespreekt. En komt ook op het einde terug. “Emma rolde even met haar ogen, maar ze moest toegeven dat papa deze keer ... groot gelijk had.”
 - De auteur geeft de realiteit weer, waarin we niet alles kunnen begrijpen en weten, maar waar we wel vertrouwen in moeten hebben. Dit merk je ook in het feit dat hij het boek opdraagt ‘Voor mijn vader’. De humor en de kleuren in de illustraties stralen dit ook uit.

3.2. Geloofwaardigheid van de personages

Bevraag de ervaringen van de juryleden rond het thema van het boek.

- Herkennen jullie je in de personages? Kennen jullie iemand die soms iets gevaarlijks doet, maar zich toch heel veilig voelt?
- Houden jullie van verrassingen? Van welke wel? Van welke niet?
- Doen jullie ouders/opvoeders soms ook iets gek/raar? Verrassen ze jullie soms? Stellen ze jou soms gerust?
- Stel jij hen wel eens gerust? Verras jij hen soms?
- Wat kunnen jouw ouders van jou leren?

3.3. Illustraties

Matthew Forsythe heeft een eigen stijl, die je in elk boek duidelijk herkent. Het personage ‘Emma’ maakte hij met de letters van haar naam. Hij gebruikt regelmatig letters en abstracte herkenbare vormen in zijn tekeningen. Die schildert hij in met waterverf en ecoline in (en kleurpotloden). Aan dit boek schilderde hij 6 maanden intensief. Door deze manier van werken, zie je minder het 3d-perspectief. Dit wordt versterkt door het donkere kleurgebruik en het bijna volledig vullen van het blad met een element dat hij uitwerkt.

- Emma werd gemaakt op basis van de letters ‘E, M, A’ of ‘M, I, N, A’ (Engels). Zien jullie die letters in het figuurtje?
- Vinden jullie nog andere (druk)letters in de tekeningen?
- Wat valt er op bij de tekeningen?
- Welke kleuren worden er gebruikt?
- Wat staat er op de voorgrond? Wat is er eerder achtergrond? Is dit duidelijk of niet?
- Wat is er allemaal ingekleurd en wat niet? Je kan dit boek vergelijken met het boek ‘Ik blijf, als ik mag’. Daar wordt er gestreefd naar eenvoud door zoveel mogelijk achtergrond wit te laten.

3.4. Creatieve verwerking

MATERIAAL

-
- Ecoline (in verschillende kleuren)
-
- Penselen
-
- Potjes water
-
- Dik papier (wit is het gemakkelijkste)
-
- Zwarte stift
-
- Kladpapier
-

- Laat de kinderen een figuurtje maken met de letters van hun naam. Schrijf hun letters in drukletters op een kladblad. Geef hen voldoende tijd om te zoeken en te experimenteren. Wanneer ze een figuurtje hebben, laat je hen dit met zwarte stift overtekenen. – Voorbeelden: zie bijlage
 - Geef de kinderen penselen, water en ecoline. Hiermee kleuren ze hun figuurtje in.
 - Laat hen vervolgens een verzonden verhaal met een voorwerp tekenen op dat blad. Hun figuurtje is het hoofdpersonage. Ze mogen dit doen in de stijl van het boek. Moedig hen aan om meer letters en vormen te gebruiken uit het boek.
-

4. VERDER LEZEN

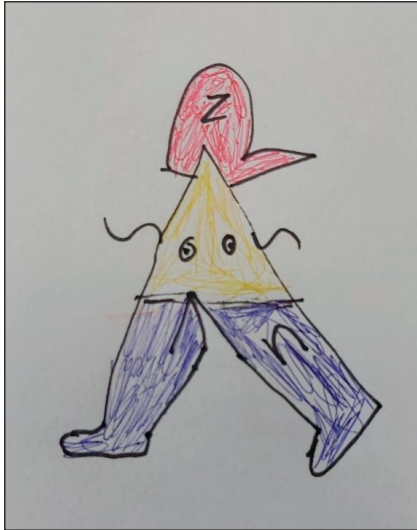
- Zie jij wat ik zie? / Tineke Meirink (Ploegsma, 2022)
 - Pokko heeft een trommel / Matthew Forsythe (De Eenhoorn, 2020)
 - Het gouden blad / Kirsten Hall en Matthew Forsythe (ill.) (Christofoor, 2019)
 - Trots op haar! / Matthew A. Cherry en Vashti Harrison (ill.) (Van Holkema & Warendorf, 2021)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage

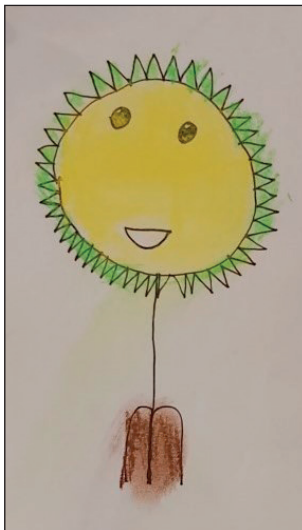
voorbeelden van figuurtjes gemaakt met letters van hun voornaam

Suzan

Marua

Noah

Abderhman

Vos, vogel en ik

Over het boek

Auteur: Kristof Devos

Illustrator: Kristof Devos

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de maker

Kristof Devos (1981) studeerde grafische vormgeving aan Sint-Lucas. Hij werkt als freelancer. Naast kinderboeken maken, houdt hij zich bezig met het ontwerpen van horloges en hoesjes voor smartphones. Hij doet ook grafisch werk voor een aantal tijdschriften en organisaties. Hij woont in Sint-Andries. Zelf wil hij 'de vonk van de verbeelding' overbrengen.

Zijn boeken zijn niet alleen voor kinderen. Doorgaans zit er heel wat diepgang in.

De dood van een vriendin en de komst van zijn kinderen beïnvloedden zijn werk.

De thema's 'dood', 'opkomen voor jezelf' en 'vriendschap' komen regelmatig terug.

Zijn werk viel al regelmatig in de prijzen. Tekst en beeld gaan telkens in interactie.

Hij werkt vooral met zijn iPad (en potloden, houtskool en kleurpotloden). Zijn illustraties zijn poëtisch en onaf. Op die manier kan iedereen er zijn eigen verhaal in zien.

Bron: <https://kristofdevos.com>

Korte inhoud

Een eenzaam meisje wordt uit haar wereldje gehaald door Vos en Vogel. Ze gaat hen achterna en er ontstaat een warme vriendschap. Tot er iets fataals gebeurt.

Vogel raakt gewond en kan niet meer vliegen. Even lijkt alles verloren. Alles wordt anders. Maar de vrienden blijven elkaar toch vinden.

1. VOOR HET LEZEN

1.1. Gesprek over hun vriendschappen

Spreek met de kinderen over 'vriendschap' en hun vrienden.

- Wat is 'vriendschap'?
- Wie zijn jouw beste vrienden? Thuis, op school, in de klas, huisdieren, enz.
- Wat vind je zo fijn aan die vriend?
- Hoe voel je je als je bij jouw vrienden bent? Hoe voel je je als er geen vriend in de buurt is?
- Wat doen jullie samen?
- Wanneer heb je hem het laatst gezien? Wat deden jullie toen?
- Wat kan je vriend goed? Wat kan hij minder goed? En hoe help je hem, als hij iets nodig heeft? Hoe helpt hij jou?
- Heeft iemand al eens een vriend verloren? Een tijdje niet meer gezien?
- Hoe lang zijn jullie al vrienden? En deden jullie vroeger hetzelfde als nu?
- Is er al eens iets erg gebeurd met een vriend? Wat gebeurde er toen? Hoe voelde je je toen?
- ...

1.2. Boetseren van zichzelf en een vriend

MATERIAAL

-
- Klei (eventueel plasticine)
 - Plastic mesjes of satéstokjes
-

- Laat de kinderen eerst zichzelf boetseren. Probeer hen aan te sporen om ook een kapsel en kleding te maken. Dit kan door laagjes klei op de basisstructuur aan te brengen en hier en daar met een stokje of mesje inkepingen te maken. Laat hen ook niet te fijn werken.
- Vraag dan om na te denken over hun beste vriend. Die mogen ze ook in klei maken. Terwijl ze bezig zijn, vraag je wat en waarom ze iets aan het maken zijn. Koppel terug naar wat je gehoord hebt in het gesprek over hun vriendschappen.
- Hoe staan de vrienden tegenover elkaar? Dichtbij? Veraf? Doen ze iets samen? ...Laat ze hun twee figuren in de ruimte zetten, maar laat ze nog niet te veel attributen of extra vormen kneden. Beperkt het tot de twee figuren.
- Om wat meer diepgang te brengen, kan je de kleuters ook vragen om hun vriend te veranderen in een dier. Ze maken dan geen tweede figuurtje, maar een dier. Laat hen eerst reflecteren over de eigenschappen van hun vriend en die van dieren.
 - Wat voor iemand is jouw vriend? Als je aan jouw vriend denkt, waar denk je dan allemaal aan?
 - Tover jouw vriend om in een dier. Welk dier kies je? Waarom kies je dat dier? Wat hebben het dier en jouw vriend gemeen? Waarin lijken ze op elkaar? Waarin lijken ze niet op elkaar? Is er een dier dat misschien beter past?

2. TIJDENS HET LEZEN

Laat de kinderen het verhaal vertellen a.d.h.v. de illustraties. Laat zelf de tekst weg. Splits de tekst op in drie delen:

2.1. Eerste deel: het meisje in haar kamer/huis (p.2 t.e.m. 10)

- Probeer de kinderen zoveel mogelijk het verhaal spontaan te laten vertellen. Laat ze samen zoeken naar de betekenis. Het meisje is alleen. Ze verveelt zich en voelt zich eenzaam. Ze weet niet goed wat te doen. Tot de vogel komt. Dan verandert haar gezicht en houding. Ze is blij en gaat naar buiten ...De volgende vragen helpen om door te vragen bij de juryleden.
 - Wat zien jullie op de tekening? En op de volgende tekening? ... Wat gebeurt er? Hoe zou het verhaal gaan? Wijs hen eventueel al even op de grijze kleur in de illustraties.
 - Wat doet het meisje?
 - Waar is ze? Met wie?
 - Hoe voelt het meisje zich, denk je? Waaraan zie je dat? (verveelt zich, eenzaam, ...)
- Begin terug op pagina 2 en lees de tekst er nu bij. Lees ook al de zin uit het volgende deel "Zo vonden we elkaar, Vos, Vogel en ik." (p.12).

2.2. Tweede deel: de avonturen van de vrienden (p.11 t.e.m. 40)

- Laat de juryleden het verhaal verder vertellen aan de hand van de illustraties. Lees de zinnen er nu wel bij! De grote illustraties beslaan twee bladzijden. De kleine illustraties kan je lezen in stripvorm van boven naar onder.
- Zorg ervoor dat ze de kern van het verhaal mee hebben en weid niet te veel uit. De vrienden trekken er samen op uit en spelen samen. Ze komen onverwacht aan een afgrond. Plots vliegt het hoedje van het meisje weg. Vogel gaat erachteraan. Een roofvogel krijgt hem te pakken. Zijn vleugels zijn beschadigd. De vrienden nemen hem geborgen en verzorgd mee terug.
- Sta in het begin even stil bij het veranderen van kleur. De grijze illustraties worden kleurrijker. Maar ga er nog niet te diep in. Dit zou de flow van het verhaal onderbreken.

2.3. Derde deel: De vriendschap (p.41 t.e.m. einde)

- Lees het boek op dezelfde manier als in het tweede deel.

3. NA HET LEZEN

3.1. Kleurgebruik in de illustraties

Bekijk met de kinderen het kleurgebruik in het verhaal/boek en de kleur en typografie van de letters van de titel op de kaft en in het boek.

- Welke kleuren worden er in het boek gebruikt?
- Waar worden welke kleuren gebruikt? Het grijs (eenzaamheid) contrasteert met de kleurrijkheid (samen-zijn) van een aantal bladzijden. Doorheen het boek worden de kleuren zachter en harmoniseren ze. Er ontstaat een warme vriendschap.
- Waarom zou de illustrator voor deze kleuren hebben gekozen? Welke associaties hebben ze bij de kleuren bijv. rood: warmte, zwart: gevaar, hoe donkerder het rood: hoe vrolijker, roze in de lucht: gevaar, veel kleur op het blad: positieve gevoelens, samenhangigheid, veel grijs: eenzaamheid, ...
- Welke kleur hebben de letters op de kaft? Vind je de titel ook terug op de tekstbladzijden in het boek? Welke kleur heeft de zin dan?

De titel op de kaft is in het goudblauw. Op pagina 12 staat hij in het wit. Op pagina 47 staat hij in het blauw. De zin staat telkens in grote letters. Vos, vogel en ik vormen de kern van het verhaal. Heel het boek draait rond hun samenzijn. Ondanks het verlies blijven ze samen sterk staan. Ze willen elkaar niet kwijtraken en hun vriendschap krijgt een eigen 'kleur'.

3.2. Creatieve verwerking: kleurgebruik en perspectief

MATERIAAL

- Gemaakte figuren in klei
 - Verf: rood, geel, blauw en penselen (en materiaal om de tafel/vloer te bedekken)
 - 2 witte A4 of A3-papieren/kartonnetjes
 - Houtskool of potloden
 - Kleurpotloden
 - i-Pad
- Laat de kinderen hun figuren schilderen. Laat ze vooraf goed nadenken over wat ze willen inkleuren en in welke kleur. Vraag hen ook een deel niet in te schilderen. Laat ze een foto nemen van de voorkant, de achterkant, de bovenkant.
 - Wanneer je de boetseeropdracht oversloeg, kan je deze opdracht ook doen met Playmobil-figuurtjes, boerderijdieren, poppetjes, ...
 - Geef de kinderen twee witte papieren. Het ene gebruiken ze om hun figuurtjes op te zetten. Het andere blad gebruiken ze om een achtergrond te creëren voor hun figuren. Laat ze dat blad eventueel op een raam of muur kleven met de figuren voor.
 - Laat de kinderen een ondergrond maken voor hun figuren door hen met houtskool/potloden en kleurpotloden te laten tekenen op het papier onder de figuren. Laat ze daarna ook een achterkant maken door een blad achter de figuren te hangen. Dit doen ze opnieuw met houtskool/potloden en kleurpotloden. Vraag hen om na te denken over de plaats waar de figuren staan, waar en wanneer speelt hun verhaal zich af, ...? Probeer hen ook hier niet te impulsief aan de slag te laten gaan. Laat hen bewust reflecteren over het kleurgebruik.
 - Laat ze foto's nemen van het resultaat. Zorg ervoor dat ze een foto nemen van bovenuit met nadruk op de ondergrond. En laat ze een foto maken van de figuren tegenover een achtergrond/doek waar het verhaal zich afspeelt.

3.3. Perspectief in illustraties

- Vergelijk de foto's met de tekeningen in het boek.
 - Welke foto's lijken op welke tekeningen in het boek?
 - Welke foto's zijn frontaal gemaakt? Welke foto's vanuit de lucht?
 - Wat is de voorkant? Wat is de achterkant?
 - De perspectieffoto's nemen twee bladzijden in beslag. De andere zijn kleiner. Welk effect heeft dit? Hoe is het boek opgebouwd? Afwisseling gewone frontale illustraties en illustraties vanuit de lucht.
- Laat de kinderen zelf hun vriendschap-fotoverhaal maken m.b.v. genomen foto's van hun figuren en achtergrond-ondergrond.
- Wijs hen eventueel ook op de vaagheid-abstractie-openheid in de tekeningen in het boek.

3.4. Poëzie in woord en beeld

- Zet de verschillende zinnen onder elkaar en maak er één tekst van. Laat tussen een aantal zinnen witruimte.
- Laat dit aan de kinderen zien en lees het voor. Sta vooral stil bij het eerste deel.
 - Wat vinden jullie van de tekst? Mooi, lelijk, moeilijk, raar, ...
 - Kan er bij deze tekst ook een ander verhaal gemaakt worden? Welke voorwerpen, figuren, dieren zouden nog bij deze tekst kunnen passen? Laat hen kennismaken met het metaforisch, abstract, beschrijvend taalgebruik en leg eventueel een link met een andere poëtische tekst. Leg hen uit wat poëzie allemaal kan inhouden (kort, taalgebruik, witruimte, ...). Je kan deze tekst ook vergelijken met de tekst uit het boek "Ik blijf als het mag".
 - Maakt de tekst het boek beter, slechter, ...? Heb je de tekst nodig of niet om dit boek helemaal te begrijpen? Waarom wel-niet?
- Laat ze daarna nog eens naar de illustraties kijken. Wijs hen eveneens op het abstracte en vage karakter ervan. In principe kan je bij de tekening meerdere verhaallijnen bedenken. Kom eventueel terug op verhaallopties die de kinderen gaven bij de eerste lezing van het boek. Niet elke tekening is even duidelijk. Soms is het ook zoeken naar de verhaallijn. Dit is heel logisch en typisch voor dit boek.

4. VERDER LEZEN

- De wind en wij / Claudia Jong en Kristof Devos (ill.) (De Eenhoorn, 2020)
- Een zee van liefde / Pieter Gaudesaboos (Lannoo, 2021)
- De haas zonder neus / Annabel Lammers en Hanneke Siemensma (ill.) (Hoogland & Van Klaveren, 2021)
- Project Barnabus / The Fan brothers (Pelckmans, 2022)
- Vosje / Edward van de Vendel en Marije Tolman (ill.) (Querido, 2018).

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Ik blijf, als het mag

Over het boek

Auteur: Herman van de Wijdeven

Illustrator: Françoise Beck

Uitgeverij: Querido

Over de makers

Herman van de Wijdeven (°1961) is geboren in Nijnsel (Nederland) en woont in Turnhout. Hij volgde toneelacademie in Eindhoven. Daarna speelde hij als acteur in verschillende theatergezelschappen in Nederland en Vlaanderen. De laatste jaren houdt hij zich vooral bezig met het schrijven van teksten. Aanvankelijk maakte hij vooral toneelteksten. Hij schreef een aantal jeugdromans. En maakt met Françoise Beck nu ook kinderboeken. Hij schrijft de tekst als het concept en de tekeningen van Françoise Beck volledig klaar zijn.

Françoise Beck (°1984) woont en werkt in Antwerpen. Ze studeerde illustratieve vormgeving aan Sint-Lucas. Ze is erg veelzijdig. Ze werkt als freelance vormgever en illustrator voor o.a. BRONKS jeugdtheater. Ze geeft les. En doet daarnaast heel wat beeldend werk. Ze is bezig met kunstintegratieprojecten met andere artiesten rond architectuur (vb. kinderdagverblijf). Ze werkt niet alleen op opdracht, maar maakt ook vrij werk in haar eigen atelier. Op die manier ontwikkelt ze een eigen vorm van expressie. Haar stijl kenmerkt zich door huiselijkheid, lichtheid, eenvoud en vormen met associaties die ruimte laten voor eigen interpretatie en fantasie.

Bron: <https://www.facebook.com/Francoisebeckillustratie>

Korte inhoud

Op een dag spoelt krokodil Maurice aan in het bos. Hij en de andere dieren amuseren zich. Tot er een storm komt aanwaaien. Iedereen rent naar zijn hol of nest. Maar voor Maurice is er nergens plaats. Hij blijft verdrietig in de regen rondreunen. Tot Mol hem hoort en een huisje voor hun twee graaft.

1. VOOR HET LEZEN

- Laat de kinderen een voorwerp van 'thuis' meebrengen. Vraag hen iets mee te brengen waarvan ze vinden dat het van hun huis een 'thuis' maakt. Laat de kinderen hierover vertellen tijdens een kringgesprek.
- Bekijk de tekening op pagina 2-3 van het boek. Laat de kinderen beschrijven wat ze zien. Kijk samen met hen naar de holletjes en nestjes en laat hen fantaseren over wat zij 'een gezellig plekje of nestje' vinden.

MATERIAAL

- Groot wit papier of stuk papier van een rol
- Verf (of drukinkt!) in potjes en penselen
- Keukenrol-vod
- Potjes met water

- Dikker papier waarop de kinderen iets kunnen tekenen
- Potloden
- Scharen

- Neem een groot vel papier en teken een bovengrond en ondergrond door een lijn met een penseel te trekken.
- Laat de kinderen op dat papier elk hun 'nestje' of 'holletje' schilderen. Beperk dat tot het schetsen of trekken van grote lijnen. Eén kleur verf voor iedereen volstaat.
- Laat de kinderen op een dikker papier voorwerpen, personen, enz. tekenen om hun 'nestje' in te richten. Beperk je tot een maximum aantal. Opgelet: vooral het silhouet is belangrijk (ze worden uitgeknipt en gedrukt).
- Laat de kinderen de objecten uitknippen.
- Doe wat verf op een stukje karton of een schaalte of potje.
- De kinderen beschilderen de achterkant van hun uitgeknipte objecten met telkens één kleur per object.
- Wanneer ze dit gedaan hebben, laat je ze een afdruk maken van het object in hun geschilderde nestje op papier. Ze 'stempelen' de voorwerpen in hun 'nestje'.
- In plaats van verf kan je ook effectief met drukinkt en rolletjes aan de slag.

2. TIJDENS HET LEZEN

- Begin met de kaft. Laat ze vertellen over de tekening. Sta stil bij de titel. Laat hen voorspellen waar het verhaal over zou kunnen gaan. Ze hebben de volgende tekening ook al gezien. Laat hen eventueel nadenken over een link.
 - Wat zien jullie op de tekening?
 - De titel van het boek is 'Ik blijf als het mag'. Waar zou het verhaal over gaan, denk je?
- Begin met het lezen van het boek. Al snel zullen de kleuters de tekening van de kaft herkennen. Geef hier kort even ruimte voor.
- Lees het boek uit. Respecteer de volgorde van tekening en tekst. Wanneer er een vraag of een voorspelling staat, laat hen dan even nadenken over wat er verder in het verhaal kan gebeuren. Doe dit ook niet te vaak om de flow van het verhaal niet te onderbreken.
- Illustreer het tekstfragment door met je vinger te wijzen naar een aantal elementen op de tekening. Geef de kinderen ook voldoende ruimte om dit zelf te doen. Laat hen de tekst met de tekening verbinden. Laat ze verwoorden wat ze van het tekstfragment op de tekening zien.
- Sta stil bij het woord 'gedreun' en zorg ervoor dat de kleuters dat concept goed meehebben. Op basis van dat geluid gaat Mol op zoek.
- Geef de kinderen voldoende tijd om de 'huislijke voorwerpen' te ontdekken. (pantoffeltjes van de konijnen, lampen, koffiepote en kopjes, gieter, strikjes en sjaaltjes, ...)

3. NA HET LEZEN

3.1. De personages en hun emoties

Speel met de kinderen het boek na. Geef hen een rol: Maurice of Mol. Neem het boek erbij en bekijk de mimiek en de beweging van de dieren. Op die manier krijgen ze inzicht in de gevoelens en het karakter van de dieren. Vraag naar de gevoelens van de kinderen bij het boek.

- Wat gebeurt er nu?
- Hoe voelt Maurice zich? Hoe weet/zie je dat?
- Hoe voelt 'Mol' zich? Wat denkt hij? Wat doet hij?
- Waar zijn de andere dieren op het einde?
- Wat vinden jullie van dit boek? Grappig, spannend, droevig, ...? Wat is jullie gevoel bij het boek?

- Wat vinden jullie van het einde?
- Waar houdt Maurice van? Waar houdt 'Mol' van? Maurice is een gezelligheidsdier en speelt graag met anderen. Hij is groots, overrompend en luid. Maar tegelijkertijd ook kwetsbaar. Mol is meer solitair en teruggetrokken en houdt van rust en stilte. Maar hij is wel de enige in het bos die 'oor' heeft voor de problemen van Maurice.

3.2. Tekst op rijm

- Lees de tekst nog eens voor met klemtoon op het eindrijm (raar-daar, dag-mag, plezier-gezelligheidsdier, heen- meteen, ...). Na een tijdje kan je de kleuters zelf naar het woord laten raden.
 - Als je naar de tekst luistert, wat valt je op? Hoor je iets speciaals? Vind je dit fijn om naar te luisteren?
 - Past dit bij dit boek? De tekst is luchtig en eenvoudig en past zo bij de tekeningen. Af en toe voegt hij iets toe. Maar over het algemeen geeft hij weinig nieuwe inzichten of betekenissen. Het is duidelijk dat het concept en verhaal al af waren voordat de tekst geschreven werd.
- Vergelijk de tekst eventueel met de tekst uit het boek 'Vos, vogel en ik'. En maak linken met poëzie. Daar is de tekst moeilijk, abstract, vaag, geeft het een extra betekenislaag, ...
- Bekijk en vergelijk de typografie. Dit boek is geschreven in gedichtvorm en gebruikt geen hoofdletters. Er staan ook bijna geen leestekens in.

3.3. Kleur en vorm in de illustraties

- Bekijk de kleuren, vormen en compositie in de tekeningen.
 - Welke kleuren worden het meest gebruikt? Blauw, bruin en groen
 - Zijn het donkere kleuren of lichte kleuren? Eerder donker
 - Als je door het boek bladert, is het dan heel donker? Het is niet donker omdat er veel witte ruimte is. Françoise Beck gebruikt in dit boek geen achtergrond. Ze kijkt goed waar ze wat zet in het geheel en welke achtergrond ze af en toe toevoegt (zie verder: techniek). Ze probeert alles sterk te vereenvoudigen. Dit geeft lichtheid en eenvoud.
 - Waarvoor worden de andere kleuren gebruikt? Voorwerpen en attributen. Deze elementen roepen de sfeer van 'huiselijkheid' op.
- Creatieve verwerking
De illustrator maakt veel gebruik van druktechnieken: hoogdruk en monotypes. Voor ze aan een tekening begint, schets ze eerst alles. Dan gebruikt ze twee technieken. Ze knipt vormen uit papier. Die rolt ze in met inkt. Dan drukt ze deze vormen af. Met de andere techniek arceert ze een potloodtekening, die doordrukt op een ingeinkt vlak eronder. Dat laatste zie je heel vaak in dit boek: de bruine grond met kleine lijntjes in verschillende richtingen, het water met dwarse strepen, de cirkels van de wind, enz.). Alles wordt ten slotte afgewerkt met kleurpotloden. Het geheel wordt zoveel mogelijk vereenvoudigd.

MATERIAAL

-
- Groot blad papier met getekende huisjes-holletjes-nestjes
 - Scherp geslepen potloden en kleurpotloden
 - Verf en penselen
-

- Laat de kinderen de grote tekening afmaken in de stijl van het boek.
- Dit kan op een zeer eenvoudige manier: ze tekenen met kleurpotloden lijntjes die samen een ondergrond worden.
- Geef de kinderen een papier dat ze met één kleur volledig beschilderen. Laat ze er kleine fijne lijntjes met een satéstokje in tekenen. Hier kunnen ze eventueel ook een vorm uit knippen (vb. heuvel, boom, water, ...). Pas opnieuw de stempeltechniek toe. Druk het niet aan!!! Maar leg er iets zwaars op. Haal het blad er daarna terug af.
- Wanneer je inkt en rolletjes hebt, kan je dit alles ook doen op een drukplaat. Je kan werken met 'monotypes'. Rol de drukplaat in met inkt. Laat de kinderen lijnen tekenen met een potlood of satéstokje. Maak hier een afdruk van.
- Laat de kinderen weggetjes maken tussen de verschillende huisjes-holletjes-nestjes, zodat het een groot geheel wordt.
- Laat ze één of twee hoofdpersonages verzinnen, die ze op dik papier of karton maken en laat ze die opnieuw afdrukken.

3.4. Thema

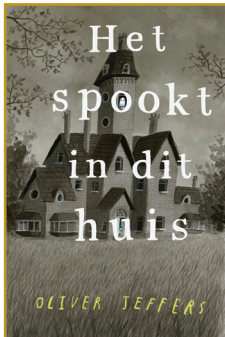
Je kan het boek opentrekken qua thema en het verbinden met vluchten, het kerstverhaal, thuisloosheid-dakloosheid, enz.

4. VERDER LEZEN

- Onder de wol / Herman van de Wijdeven en Françoise Beck (ill.) (Querido, 2019)
 - Het boekenliefje / Helen Docherty en Thomas Docherty (ill.) (Clavis, 2016)
 - Beer en het fluisteren van de wind / Marianne Dubuc (Querido, 2022)
 - Thuis / Carson Ellis (Leopold, 2016)
 - Liefie, ik ben thuis / Jarvis (Lemniscaat, 2017)
 - De koffer / Chris Naylor-Ballesterio (Gottmer, 2021)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Het spookt in dit huis

Over het boek

Auteur: Oliver Jeffers

Illustrator: Oliver Jeffers

Vertaler: Mirjam Hoekstra

Uitgeverij: De Fontein

Over de maker

Oliver Jeffers (*1977) werd geboren in Australië. Hij groeide op in Noord-Ierland en studeerde Illustration and Visual Communication aan de Universiteit van Ulster. Hij woont en werkt in Brooklyn, New York.

Hij is één van de meeste bekende illustratoren over de hele wereld. Hij verkocht wereldwijd meer dan 14 miljoen boeken en zijn werk werd al in 45 talen vertaald. Naast illustrator is hij schrijver, beeldend kunstenaar en performer. In 2021 publiceerde hij niet alleen zijn boek 'There's a Ghost In This House'. Hij exposeerde ook met 'A afraid of Ghosts' in Bryce Wolkowitz Galerij in New York.

<https://www.oliverjeffers.com/a-fraid-of-ghosts>

Jeffers maakt gebruik van verschillende technieken. Elk creatief proces is anders. Zijn stijl kenmerkt zich door humorvolle, herkenbare en tegelijkertijd absurde tekeningen met subtiele details. Zijn boeken hebben steeds een gevoelige, filosofische ondertoon. Voor dit boek liet hij zich inspireren door de Noord-Ierse Halloween traditie. Hij vraagt zich af of er iets is na de dood. Is het iets nieuws of anders? Of is het slechts een verderzetting van het alledaagse van de mens in zijn verbeelding? Blijf je hiernaar op zoek gaan?

Korte inhoud

Een meisje is ervan overtuigd dat spoken bestaan. Maar ze heeft er zelf nog nooit één gezien. Ze weet zelfs niet hoe ze eruit zien. Ze nodigt de lezer uit om samen met haar in de verschillende kamers van haar huis op zoek te gaan. Terwijl zij zonder succes blijft zoeken, zie jij als lezer dat de spoken zich overal verstoppen.

1. VOOR HET LEZEN

1.1. Gesprek over spoken en geesten

- 'Spoken en geesten' zijn voor ons evident. Maar niet in elke cultuur is dat zo. Vaak zijn er ook linken met 'zwarte magie', 'hekserij', enz. Het is dus goed om hier vooraf even bij stil te staan en te polsen hoe vertrouwd de kinderen hiermee zijn. Sta eventueel even stil bij de Ierse Halloween traditie, die Jeffers inspireerde tot het maken van dit boek.

Je kan bijvoorbeeld gebruik maken van de vragen uit het boek:

→ "Heb jij ooit een spook gezien?"(p.27)

→ "Weet jij hoe ze eruit zien?"(p.27)

- “Komen ze alleen 's nachts tevoorschijn?”(p.31)
- “Weet jij waar je ze kunt vinden?”(p.33)
- “Lukt het om spoken te zien?” (p.45)
- Wil je het breder opentrekken, dan kan je filosoferen over ‘de dood’ en ‘leven na de dood’. Stel open vragen en verdiep met vragen als ‘Waarom denk je dat? Of ‘Waarom vraag je dat?’
 - Wat is ‘dood zijn’?
 - Waar ben je als je dood bent?
 - Hoe zie je eruit als je dood bent?
 - Word je na de dood iets anders?
 - Wat doe je als je dood bent?
 - ...
 - Denkt iedereen hetzelfde over de dood?
 Met deze laatste vraag kan je nog eens specifiek polsen naar de verschillen in cultuur en omgaan met de dood bij de kinderen (thuis). Op die manier sluit je aan bij de specifieke voorkennis en gevoeligheden van elk kind.

1.2. Spoken tekenen en zoeken

MATERIAAL

-
- Doorschijnend papier (kalkpapier en/of plastic papier)
-
- Stiften
-
- Scharen
-
- Geef de kinderen een stukje doorschijnend papier.
 - Leg de stiften op tafel.
 - Laat elk kind een spook tekenen. Laat het daarbij nadenken over hoe hij denkt dat een spook eruit ziet (Wit of niet? Ogen? Attributen?)
 - Laat ze daarna hun spook verstoppen en vervolgens met z'n allen zoeken. Baken daarvoor een stukje in de ruimte af.

1.3. Kaft bekijken en voorspellingen maken rond het boek

Bekijk de kaft en lees de titel.

- Wat zie je op de tekening? Waar zitten de spoken?
- Hoe ziet het boek er binnenin uit, denk je?
- Oliver Jeffers is de auteur of de maker van dit boek. Wat is een maker/auteur? Staan ze ook op andere boeken?

2. TIJDENS HET LEZEN

- Blader langzaam door het begin van het boek en laat de kinderen vertellen wat ze op de tekeningen zien. Zo wordt duidelijk dat het over het huis van het meisje gaat. Laat ze ten slotte op de foto van de deur kloppen. Vanaf nu kunnen ze actief hun rol als gast en spokenjager opnemen.
- Het perspectief van het meisje en dat van de juryleden zijn niet hetzelfde in het boek. Dit gaat niet voor elke kleuter even duidelijk zijn. Zorg ervoor dat ze hier goed in mee zijn door bijvoorbeeld je stem te veranderen, de mimiek en de gebaren van het meisje mee te doen en voldoende vragend en verbaasd te klinken. Voordat je het blad met de spoken omdraait, kan je ze even laten stilstaan bij de positie en de mimiek van het meisje, dat de spoken niet ziet.
- Laat telkens eerst de interieurfoto zien en leg dan het transparante papier met spoken erover heen. Vooraleer je de spoken laat zien, laat je ze raden waar de spoken verstopt zitten.
- Na een tijdje gaan ze zelf voorspellen waar de spoken zitten, op pagina 14 beweegt de luster bijvoorbeeld.
- Laat op het einde de vraag open. “Misschien lukt dat ook nooit” en blader ook nog even door naar de tussenbladen op het einde waar het meisje misschien toch een spook ziet???

3. NA HET LEZEN

3.1. Stilstaan bij de leeservaring van de juryleden

Bevraag eerste indrukken en koppel ze terug naar de verwachtingen van de juryleden.

- Wat vonden jullie van het boek? Waarom?
- Was het inderdaad ...(voorspelling die de kinderen deden). Wat was hetzelfde? Wat was anders? Het boek is een fictief verhaal. Maar de foto's zijn realistisch. Op pagina 8 kan je bijvoorbeeld letterlijk zien dat het uit een non-fictie-geschiedenis boek komt. Er zit ook een filosofisch aspect in (zie vragen boek en open einde).
- Wat maakt dit boek bijzonder? (eigen invulling, je kan wijzen op de wisselwerking tussen tekst en beeld, het gebruik van het kalkpapier, gebruik van oude foto's,...)

3.2. Illustraties

- Sta even stil met de kinderen bij hoe de illustraties zijn gemaakt.
 - Hoe zijn de illustraties gemaakt? In dit boek maakt Jeffers gebruik van mixed media illustraties. Hij verzamelde honderden foto's van oude huizen uit catalogussen, architecturale boeken, bij uitverkopen, enz. Op een groot aantal foto's legde hij een transparant plastic blad. Dat beschilderde hij met witte verf. Spoken en ogen verschijnen. Om een mooi resultaat te krijgen, bewerkte hij alles nog eens met Photoshop. Hierbij keek hij bijvoorbeeld naar lichteffecten en zorgde hij voor suggestie. Bij de foto's voegde hij ten slotte een handgeschreven tekst. Dit resulteerde in dit boek met weldoordachte vormgeving en typografie. Verhaal en beeld komen samen. Om de geesten te laten 'verschijnen', verving hij het transparante papier door kalkpapier. De spoken 'bewegen en leven' meer.
 - Hadden jullie de symbooltjes op de tegenoverliggende tekstbladzijde gezien? Wat zouden die betekenen? (een tip om gericht te zoeken)

MATERIAAL

- Kopie van een interieurfoto uit het boek
- Gekleurde stiften, gele fluostift of witte potloden/wasco's

Een fluostift kan makkelijk zijn om de suggestie van Oliver Jeffers duidelijk te maken (zie kleuren en contrasten)

- Geef elk kind een kopie van een interieurfoto uit het boek. Laat hen naar extra spoken zoeken.
 - Kan jij nog extra spoken vinden? Of hebben we ze allemaal gevonden?
 - Maak de gevonden spoken zichtbaar met je stift/fluostift/wit potlood
 - Zijn dit echte spoken of lijkt het alleen maar zo? (alle antwoorden zijn juist!)
- Je kan met de kinderen nog eens heel het huis/boek doorlopen.
 - Waar zijn ze overal geweest? In welke kamers?
 - Zouden er nog kamers zijn? Wat zou daar kunnen zijn? Kijk daarbij ook naar de voorkant of de achterkant van de kaft. En zouden daar ook spoken-geesten-... kunnen zijn?
 - Oliver Jeffers maakte ook zelf een filmpje over zijn boek: <https://www.youtube.com/watch?v=weBodfabfh0>
- Kleuren en contrasten

Het boek zit vol contrasten: zwart-wit, licht-donker. Enkel het meisje is in kleur (blauw, groen, fluogeel). Dit helpt om de spoken goed te kunnen zien.

 - Welke kleuren worden er in het boek gebruikt?

Het meisje is blauw-groen. Ze heeft fluogeel strepen.

Met deze kleuren zou het meisje ook een spook kunnen zijn. Op het laatste schutblad tekent hij haar zonder kleur met enkel fluogeel strepen.

Opvallend is ook dat het fluogeel overeenkomt met de manier waarop de auteur vermeld staat op de kaft. Wellicht geeft Jeffers zo zijn persoonlijke visie op het bestaan van (de) spoken weer.
- Bekijk de verschillende blikken en getekende ogen in het boek.
 - Zitten er spoken op de schilderijen? Spoken deze mensen misschien door het huis? Het meisje heeft het gevoel dat er spoken zijn. Ze voelt zich bekeken. Komt dit door de spoken of gewoon door de ogen van de mensen op de schilderijen?

3.3. Open einde en terugkoppeling naar de leefwereld van de juryleden

Je kan het boek gewoon lezen en dan lees je het verhaal zoals het in de korte inhoud wordt samengevat.

Toch kan je met dit boek ook stilstaan bij de algemene vraag of spoken wel of niet bestaan. Je kan de vragen zonder de tekeningen en suggesties lezen. Dit geeft bijvoorbeeld aanleiding tot een filosofisch gesprek.

De auteur geeft zelf aan dat er verschillende mogelijkheden zijn. Met of zonder tussenbladen zijn er wel of geen spoken. Op de laatste bladzijde tekent hij het meisje zonder kleur. Is ze zelf een spook? Is ze een spook voor de spoken? Ziet het meisje de spoken uiteindelijk wel? Of lukt het nooit?

→ Denk je dat het verhaal verzonnen is of niet? Zitten de spoken echt in het huis? Is het meisje echt?

Je kan daarbij ook de kaft vooraan en achteraan vergelijken.

→ Bestaan spoken of niet? En dan kom je bij de beginvraag.

3.4. Creatieve verwerking

MATERIAAL

-
- Tijdschriften met afbeeldingen van interieurs/huizen...
-
- Scharen
-
- Lijm of Pritt
-
- Gemaakte spoken uit 2.2
-
- Wit A4-papier
-
- Zwart A4-papier
-
- Witte potloden/wasco's/stiften (of fluoegel)
-
- Laat de kinderen zelf een collage maken van een interieur of plaats.
 - Laat ze hun eigen gemaakte spook daarin plaatsen.
 - Laat ze hierop een vervolg verzinnen (hun verhaal en tekst).
 - Laat ze dat in het wit (of eventueel fluoegel) tekenen op een zwart papier.

4. VERDER LEZEN

- Midden in de nacht, in mijn tuin ... / Severin Millet (Leopold, 2014)
- Seppo: het verlegen spookje / Flavia Z. Drago (Fontaine, 2021)
- Monster in mijn huis / The Umbilical Brothers en Johan Potma (ill.) (Volt, 2022)
- Vosje / Edward Van de Vendel en Marije Tolman (ill.) (Querido, 2018)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Dit is MIJN boom!

Over het boek

Auteur: Olivier Tallec

Illustrator: Olivier Tallec

Vertaler: Marita Vermeulen

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de maker

Olivier Tallec (°1970) woont en werkt in Parijs waar hij ook studeerde aan de Ecole supérieure d'arts appliqués Duperré. Voor hij als grafisch ontwerper in de reclame begon te werken, reisde hij naar Azië, Brazilië, Madagaskar en Chili. Sinds 1997 werkt hij als illustrator voor uitgeverijen van kinderboeken. Hij illustreerde verschillende series, waaronder Rita en Machin (geschreven door Jean-Philippe Arrou-Vignod). Deze serie werd bewerkt voor de Japanse en Franse televisie en verscheen op het grote scherm in een reeks van 10 korte films. Zijn boeken zijn meermaals bekroond. Tallec tekent ook perscartoons.

Korte inhoud

“Dit is MIJN boom!” is een grappig verhaal over een kleine zelfzuchtige en egoïstische eekhoorn. De eekhoorn eigent zich een boom toe en bedenkt allerlei manieren om zijn boom te beschermen tegen de anderen die zich misschien ook wel eens zijn boom zouden kunnen toe-eigenen.

1. VOOR HET LEZEN

Besprek met de juryleden de kافت van het boek. Laat hen eerst vrij vertellen wat ze zien.

Je kunt ook het gesprek begeleiden door volgende vragen te stellen:

- Wat doet de eekhoorn?
- Waarom zou hij het gras maaien rond de boom? (grote mensen maaien gras in hun eigen tuin)
- Is het een dikke boom? Hoe zie je dat? Kun je tonen hoe dik de boom ongeveer zou zijn in werkelijkheid?
- De titel van het boek is: “Dit is MIJN boom!” Let met de juryleden op de grootte van de letters. Wijs hen ook op het uitroepteken. Laat de juryleden voorspellen van wie die boom is. Laat de juryleden ook voorspellen of de eekhoorn blij of boos is.
- Wat zou het hartje betekenen op de boom? Waarom staat er een pijl door dat hartje?
- Draai het boek om. Op de achterzijde heeft de eekhoorn een dennenappel vast. Zou de boom vooraan op de kافت een den zijn?

2. TIJDENS HET LEZEN

- Lees het verhaal voor terwijl je de prenten toont aan de juryleden. Het is heel leuk voor de kinderen om voorgelezen te worden terwijl ze de prenten de hele tijd kunnen zien. Je kunt het boek op je schoot zetten en de tekst omgekeerd voorlezen. Lees de tekst al eens vooraf zodat je vlot (omgekeerd) kunt lezen.
- Beklemtoon tijdens het lezen steeds de woorden die in hoofdletters gedrukt zijn.
- Lees de zin: “Stel je voor dat iemand op een dag beslist dat dit niet MIJN boom maar ZIJN boom is?” heel traag voor met een geheimzinnige en verbouwereerde intonatie. Ga op de volgende bladzijde verder op dezelfde manier. Op de volgende pagina's neem je een vastberaden toon aan.
- Je kunt even uit het verhaal stappen bij de pagina waar eekhoorn met zijn armen wijd open voor zijn boom staat. Hier kun je de juryleden suggesties laten doen hoe de eekhoorn kan aangeven en aantonen dat het zijn boom is.
- Lees daarna verder, benieuwd naar wat er zal komen.
- Je kunt een tweede keer uit het verhaal stappen waar de muur stopt als ze op een andere muur botst.
 - Welk gevoel geeft dit bij de juryleden? Peil naar de gevoelens van eekhoorn.
 - Hoe zouden de juryleden zich voelen met zo'n hoge muren om zich heen?
- Lees nieuwsgierig verder op een vlot tempo.
- Je kunt een laatste keer uit het verhaal stappen op het moment dat de eekhoorn zicht afvraagt wat er achter die andere muur kan zitten. Hier kun je de juryleden eerst zelf suggesties laten doen voor je leest wat de eekhoorn bedenkt.

3. NA HET LEZEN

3.1. Personage: karaktertrekken van eekhoorn

MATERIAAL: Materiaal dat het tellen en onthouden vergemakkelijkt

• Wisbordjes en stiften of krijt om streepjes te trekken
• Of parels, knopen en potjes
• Of stokjes, blokjes
• Of dennenappels
• ...
- Geef de juryleden het materiaal waarmee ze kunnen tellen en lees het verhaal nogmaals voor. Telkens ze het woord “Mijn” horen, mogen ze een stokje in de lucht steken of een parel in een potje leggen of een streepje op het wisbordje trekken, ...
 - Hoeveel keer heeft de eekhoorn “MIJN” gezegd?
 - Schets een aantal typische karaktereigenschappen van de eekhoorn.
 - Eekhoorn is jaloers. Wie kan vertellen wat jaloezie of jaloersheid is? (Als je jaloers bent, ben je er meestal van overtuigd dat anderen meer hebben dan jij of dat jijzelf niet genoeg hebt. Vaak gaat dit gepaard met een mengeling van gevoelens, voornamelijk zullen verdriet, onzekerheid en boosheid samen naar boven komen.)
 - Hoe weet je dat eekhoorn jaloers is? (Eekhoorn wil zijn boom helemaal voor zich alleen en wil zijn boom beschermen.)
 - Eekhoorn is hebzuchtig: hij wil steeds maar meer. Wat is hebzuchtig? Wie kan dit woord uitleggen? (Iemand die hebzuchtig is, wil veel voor zichzelf hebben en gunt de anderen (bijna) niks.)
 - Ga samen met de juryleden op zoek naar voorwerpen die van hen persoonlijk zijn: jas, sjaal, muts, ...
 - Ga ook op zoek naar voorwerpen die ze met elkaar kunnen delen: boeken, puzzels, blokken, parels, ...
 - Ga met hen in gesprek over voorwerpen die je je kunt toe-eigenen. Bv.: Je wandelt en vindt een dennenappel. Je kunt hem oprapen om er later mee te knutselen. De dennenappel is nu van jou.
 - Bestudeer de eekhoorn met de juryleden. Wat valt op? (grote pluimstaart en heel slank)
 - Waar kijkt hij blij? Waar lijkt hij boos? Hoe zie je dat?

3.2. Illustraties

MATERIAAL

-
- Foto's in bijlage
-
- Of een computer of tablet om samen met de juryleden dennenbomen op te zoeken en te bekijken
-
- Dennenappels als je er hebt (grote en kleine)
-

Blader samen met de juryleden door het boek en bekijk de illustraties.

- Verwijs naar het moment waarop jullie de kaft bespraken. Kun je hier zien dat het een dennenboom is? Aan wat zie je dat? (Een hulpmiddel om deze vraag te beantwoorden kunnen de foto's zijn in bijlage. Je kunt samen met de juryleden de website bezoeken als je meer impressies wil opdoen over dennenbomen in hun verscheidenheid.)
- Als je dennenappels ter beschikking hebt, kun je deze tonen. Een weetje:
 - Dennenappels zijn dicht als ze in de koude liggen.
 - Als je dennenappels in de warmte legt, openen ze zich en lossen ze hun zaden.
- Wie vindt het hartje op de boom? Wie zou het hartje in de boom gekerfd hebben?
- Kijk naar de plaats van het hartje op de boom op de kaft en in het boek. Vind je op de andere bomen in het boek ook het hartje terug? Waarom niet? (ander perspectief van de boom – je kunt dit aanschouwelijk maken door bv. een stip op een dennenappel te zetten en deze dan draaien, wanneer zie je de stip wel, wanneer zie je de stip niet)
- Welke kleuren worden vooral gebruikt in het boek? (geel op de achtergrond, de boom en de dennenappels zijn heel donker, eekhoorn is bruin)
- Bekijk de tekening op de vijfde laatste pagina en bestudeer de verhouding tussen de eekhoorn en de dennenappel. Klopt dit met de werkelijkheid? Waarom zou de dennenappel zo groot afgebeeld zijn en de eekhoorn zo klein?
- Vinden de juryleden de tekening op de achterzijde van het boek terug in het boek? (5de bladzijde).

3.3. Humor

In het verhaal zit heel wat humor. Blader opnieuw met de juryleden doorheen het boek. Leg nu de focus op wat de juryleden grappig vinden. Alle antwoorden die ze geven zijn goed. Als het gesprek niet op gang komt, kun je zelf suggesties geven als:

- De eekhoorn wil de boom vastnemen en staat hiervoor op een afgebroken tak.
- De eekhoorn ligt lui tegen de boom met opgetrokken knieën en zijn staart tussen zijn poten.
- Er is een eekhoorn met blauwe schoenen.
- ...

Laat de juryleden uitleggen waarom ze iets grappig vinden. Opnieuw zijn alle antwoorden goed.

3.4. Leeservaring en terugkoppeling naar leefwereld

- Laat de juryleden vertellen wat ze van het boek vonden.
 - Wat vind je van het gedrag van eekhoorn? Snap je dat hij zo reageert?
 - Verwijs naar de voorspellingen die de juryleden deden tijdens het lezen van het boek. Waren hun voorspellingen juist? Laat hen vertellen waarom ze die voorspellingen deden.
 - Wat vind je van het einde van het boek?
- Terugkoppeling naar eigen leefwereld.
 - Herkennen jullie iemand in het boek?
 - Wie heeft ook al eens trucen bedacht om zijn materiaal (speelgoed) te beschermen? Waarom wilde je dat specifieke ding beschermen?

3.5. Creatieve verwerking

- Waar of niet waar?

MATERIAAL

-
- Een grote flap of poster
-
- Afbeeldingen van de eekhoorn
-
- Kleefstof
-
- Stiften of kleurpotloden
-
- Tablet of computer
-
- Weetjes over de eekhoorn
-

Voor juryleden die interesse hebben om meer te weten te komen over eekhoorns hoe ze wonen, leven, eten en jongen krijgen, kun je informatie vinden via deze website: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Eekhoorn_\(zoogdier\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Eekhoorn_(zoogdier)). Je kunt met de juryleden een poster maken over de eekhoorn. Als er interesse is, kun je deze juryleden over de eekhoorn laten vertellen aan de hand van hun poster over de eekhoorn. Je kunt een quiz organiseren met hen over deze informatie door waar of niet waar weetjes op te stellen. Bv.:

- De eekhoorn leeft in het bos. WAAR
- De eekhoorn kan goed zwemmen. WAAR
- De eekhoorn eet alleen maar noten en zaden. NIET WAAR
- ...

- Op zoektocht naar muren en grenzen

- Ga met de juryleden op stap in de omgeving van de bibliotheek of hun school en ga op zoek naar muren, hekken, hagen, omheiningen, ...
- Bespreek de verschillende afsluitingen en waarvoor ze dienen. Mogelijke antwoorden kunnen zijn:
 - om zich veilig te voelen
 - om aan te geven wat de grens is
 - om aan te geven tot waar de eigendom loopt
 - ...
- Bespreek ook welke grenzen en afspraken er binnen de groep leven. Bv.:
 - We roepen niet.
 - We gaan niet achter de balie van de bibliotheek.
 - We zitten niet in andermans spullen te neuzen.
 - ...

- Een muur bouwen

MATERIAAL

-
- Heel veel blokken om mee te bouwen (lego – duplo of andere blokken die je in elkaar kunt klikken)
-
- Eekhoorn bouwde een muur die zo stevig is dat niemand die omver kan duwen, die zo hoog is dat niemand er overheen kan springen, die zo lang is dat niemand er omheen kan lopen. Neem de tekstpagina's er nog eens bij. Laat de juryleden nu zelf zo'n muur bouwen met blokken. Laat hen ontdekken dat ze hiervoor moeten bouwen met verbindingen en niet gewoon de blokken op elkaar stappelen.
 - Heel wat mensen bouwen ook muren als grenzen. Soms komen zo'n muren in de actualiteit. Verwijs ernaar als de gelegenheid zich voordoet. Bv.:
 - Berlijnse muur
 - Muur tussen VS en Mexico
 - Muur in Hongarije
 - ...

4. VERDER LEZEN

- Twee vechtende eekhoortjes / Rachel Bright en Jim Field (ill.) (Gottmer, 2017)
 - Vasco en het groene monster / Edward Van de Vendel en Alain Verster (ill.) (De Eenhoorn, 2017)
 - Voor mij / Emily Gravett (Gottmer, 2017)
 - Van mij! / Jeff Mack (Flamingo, 2018)
 - De muur in het midden van het boek / Jon Agee (Leopold, 2019)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1: afbeeldingen dennenbomen / dennenbos

Bron: <https://wallhere.com/nl/wallpaper/1799275>

Bron: <https://www.pexels.com/nl-nl/foto/groene-pijnbomen-en-landschap-van-het-meer-2994395/>

Frank en Bert

Over het boek

Auteur: Chris Naylor-Ballesteros
Illustrator: Chris Naylor-Ballesteros
Vertaler: J. H. Gever
Uitgeverij: Gottmer

Over de maker

Chris Naylor-Ballesteros is van Britse afkomst. Hij studeerde in Engeland grafisch ontwerp en illustratie aan het Bradford College of Art. Na zijn studies verhuisde hij in 2000 naar Frankrijk en werkte er als grafisch vormgever voor kranten. Zijn interesse in prentenboeken groeide toen hij zijn kinderen voorlas. In 2017 debuteerde hij met "I'm Going to Eat This Ant". In 2019 verscheen "De koffer". Dit boek is in meer dan twintig talen verschenen en kreeg lofbetuigingen van Khaled Hosseini, de VN-vluchtelingenorganisatie en Axel Scheffler. "Frank en Bert" is ondertussen ook in meer dan vijftien talen vertaald.

Bron: <http://www.chrisnaylorballesteros.com/books>

Korte inhoud

Frank en Bert zijn de beste vrienden en ze houden ervan om verstoppertje te spelen. Maar Bert de beer is niet zo goed in verstoppertje spelen als hij denkt. . . en Frank wint ALTIJD! (...)

Wanneer het de beurt is aan Bert om zich te verstoppen, en Frank moet kiezen tussen opnieuw winnen OF zijn vriend gelukkig maken, leert Frank dat vriendschap altijd de echte winnaar is.

1. VOOR HET LEZEN

1.1. Verstoppertje spelen

Je kunt (net als Frank en Bert) de bijeenkomst starten met verstoppertje spelen. Ga naar een nabijgelegen plein of speelplaats in de buurt. Zorg ervoor dat er wat verstoppertjeplekken zijn en dat het bovenal veilig is. Je kunt ook in de bib verstoppertje spelen maar maak dan goede afspraken. Bak het terrein goed af. (Misschien met een roze of een blauwe draad.)

1.2. Filosoferen over vriendschap, winnen en verliezen

MATERIAAL

- Twee touwen om strepen te leggen op de grond met een afstand van ongeveer anderhalve meter. Indien je op een speelplaats het spel kunt spelen, kun je de strepen met krijt trekken.
- Zoek een tiental afbeeldingen bij elkaar van personages die leven bij de juryleden. Bv.: Sinterklaas, koning Filip, koningin Mathilde, een oma of een opa, een politieagent, een computer, een hond, een kat, een robot, een spook, een boom, ... Stel je de vraag bij het zoeken naar de afbeeldingen of je er vrienden mee kunt worden.

Vriendschap is vaak gebaseerd op gemeenschappelijke kenmerken met en van elkaar. Je kunt door dit spel deze kenmerken zichtbaar maken.

- Over de streep / vragenronde:
 - Alle juryleden staan op een rij.
 - Er zijn twee evenwijdige strepen getekend op de grond met een tussenafstand van minstens anderhalve meter.
 - Jij stelt vragen.
 - Indien de juryleden ja kunnen antwoorden op de vraag gaan ze over de tweede streep. Indien hun antwoord neen is, blijven ze staan.
 - Ze kijken steeds wie mee met hen over de streep is gegaan.
 - Voor de volgende vraag gesteld wordt, gaan ze terug op de beginstreep staan naast elkaar.
 - Je kunt juryleden aan het woord laten maar laat dit niet te lang duren. Dit is niet de essentie van het spel.
 - Je kunt volgende vragen stellen, maar je kunt ook gerust zelf vragen verzinnen:
 - Heb je al eens verstoppertje gespeeld?
 - Heb je al eens een hoge toren gebouwd?
 - Speel je graag in een bos?
 - Denk je dat monsters echt bestaan?
 - Denk je dat spoken echt bestaan?
 - Ben je bang in het donker?
 - Heb je een hekel aan spruitjes?
 - Heb je een grote broer of zus?
 - Heb je een huisdier?
 - Heb je een toffe buurjongen of -meisje?
 - Ben je al eens ergens gaan logeren?
 - Ben je al eens een keer verhuisd?
 - Ben je al eens op vakantie geweest?
 - Ga je met de fiets naar school?
 - Vind je tekenen leuk?
 - Lees/ kijk je graag in boeken?
 - Ben je al eens verliefd geweest?
 - Speel je graag spelletjes?
 - Kun je wel eens winnen?
 - ...
 - Na vijf à tien vragen kun je de vragenronde afronden en overgaan tot het gesprek. Bekijk dus op voorhand goed de vragen die je wil stellen.
- Gesprek over vriendschap

Praat nog even na over de vorige oefening. Vraag naar de dingen die ze gemeenschappelijk hebben met anderen. Als je vriend bent van iemand, heb je vaak een aantal zaken die je beiden leuk vindt. Je speelt bijvoorbeeld allebei graag met lego. Je kunt volgende vragen als leidraad nemen om het gesprek op gang te brengen (te houden). Stel gerust ook andere vragen die op het moment in je hoofd oppoppen.

 - Is het zo dat je als je iets gemeen hebt met elkaar, je vrienden bent?
 - Met wie kun je allemaal vrienden worden? (gebruik de foto's of platen die je verzamelde).
 - Kun je vriend worden met Sinterklaas? Waarom kan dit wel of juist niet?
 - Kun je vrienden worden met de koning? Waarom kan dit wel of helemaal niet?
 - Kun je vrienden worden met je grote broer of zus? Waarom wel/ niet? (Je grote broer of zus is eigenlijk familie. Een vriend is gewoon iemand die je ontmoet maar je broer of je zus die kies je niet, die heb je gewoon.)
 - Krijg je van je vrienden cadeautjes?
 - Ben je dan alleen maar vrienden omdat je cadeautjes krijgt van elkaar?
 - Wat doen vrienden voor elkaar?
 - Is een vriend iemand waar je samen mee speelt?

- Gesprek over spelen en winnen
 - Als je een spel speelt, win je dan graag?
 - Als je verliest in het spel, wat doe je dan?
-

2. TIJDENS HET LEZEN

De tekst is eenvoudig en leest gemakkelijk voor. Kruip in de huid van Frank en lees vertellend voor. Je kunt de juryleden laten meetellen tot 10 en misschien ook zelfs tot 100. Ook het volgen van de roze draad zorgt voor interactie. Daar waar geteld wordt van 35 tot 50 moet je even samen met de juryleden bekijken welke weg Bert nu juist neemt.

3. NA HET LEZEN

3.1. Personages

- Welke dieren zijn Frank en Bert? Frank is een rosse vos en Bert is een beer die wel lijkt op een pluizige pinda.
- Wat dragen ze? Frank draagt een felblauwe muts met twee pompons. Bert draagt een fluoroze sjaal. Deze opvallende kleuren geven het verhaal een extra cachet. Ze steken fel af tegen de bruine vachten van de dieren en de donkere rotsen waar verstoppertje gespeeld wordt.
- Wie heeft de muts en de sjaal gebreid? (De muts weten we niet met zekerheid maar we zien Frank de sjaal breien op de titelpagina van het boek en helemaal op het einde van het boek).
- Wat gebeurt er als je met zo'n felgekleurde muts en sjaal verstoppertje speelt? (Je wordt snel opgemerkt. Je kunt hier een zijsprongetje maken naar camouflagekledij.)
- Bert vindt (volgens Frank) dat hij goed is in het zich verstoppen. Hoe zou het komen dat Frank Bert steeds direct vindt als hij zich verstoppt heeft? (Bert is groot en kiest niet steeds de beste verstopplaatsen. Bekijk nog eens samen met de juryleden de verstopplaatsen van Bert.)
- Blader eens door het boek en kijk naar de gezichtsuitdrukkingen van de twee vrienden. Wat valt je op? Kun je op dezelfde manier als Frank en Bert kijken of lachen? Doe ze eens na.
- Vind je dat Frank en Bert echte vrienden zijn? Waarom wel / waarom niet?

3.2. Illustraties en relatie tussen tekst en beeld

- Wat valt je op aan de illustraties? De tekeningen zijn heel basaal waardoor de twee hoofdpersonages centraal staan in een minimalistische omgeving. Er zijn geen overbodige details.
- Kun je het verhaal helemaal navertellen door te vertellen wat je op de prenten ziet? Ze vullen elkaar aan:
 - Frank vertelt in het begin van het verhaal dat Bert niet zo goed is in verstoppertje spelen. Dit wordt ons in de loop van het verhaal aan de hand van de prenten heel duidelijk gemaakt. Je ziet werkelijk hoe Bert klungelt en veel te groot en te log is om zich te verstoppen in een boom of achter een heuvel.
 - De prent waar de draad van de roze sjaal aan een tak blijft hangen is een mooie aanvulling op de tekst die eerder summier is. Je ziet Bert gaan en je weet al bijna op voorhand wat er zal gebeuren. Je ziet hoe het komt dat Bert zich niet goed kan verstoppen. Hij maakt zichtbaar heel wat ommetjes waardoor hij heel wat tijd verliest om zich daadwerkelijk te verstoppen.
 - Je ziet Frank de roze draad volgen en oprollen.
 - De interactie tussen tekst en beeld zorgt ook voor de nodige humor.
- Had je gezien dat zowel de sjaal als de muts een los draadje hebben?

3.3. Einde

- Waarom zou Bert knipogen helemaal op het einde van het boek? Op de voorlaatste prent gaat Frank er als de wind vandoor. Ook daar zie je de genialiteit van Bert naar boven komen en wordt het einde voorspelbaar. De schitterende knipoog van Bert verklapt dat hij wel beter weet.
- Vind je het een goed einde?

3.4. Terugkoppeling naar eigen leefwereld

- Speelden jullie ook al eens verstoppertje?
- Hebben jullie elkaar makkelijk / moeilijk gevonden? Hoe komt dat?
- Voor we het boek lazen, hadden we het over vriendschap, spelen met je vrienden en winnen van je vrienden. Zou jij je vrienden ook laten winnen in een spel omdat het je vriend is? (Grijp terug naar het zinnetje waar Frank met de wol op zijn schoot bij Bert zit: "En ik hou wel heel erg van winnen, maar ik hou nog meer van mijn beste vriend!")
- Wat betekent nu, na het voorlezen van dit boek, vriendschap voor jou?
- Wie is nu, na het voorlezen van dit boek, jouw vriend?
- Zou jij vertellen aan je vrienden dat je dit een leuk boek vindt?

3.5. Creatieve verwerking

- Pompon maken

MATERIAAL

-
- Een tablet of computer waar je de video op kan afspelen
 - Een karton
 - Een stift
 - Een kartonschaar
 - Wol
 - Een stofschaar
-

- Je kunt aan de slag gaan met wol en een pompon maken samen met de juryleden. Probeer hiervoor hulp in te schakelen van (groot)ouders.
- Via volgende site zie je hoe je een pompon kunt maken. Er zijn nog andere manieren die automatisch verschijnen na deze video. <https://www.bing.com/videos/search?q=pomponnen+maken&view=detail&mid=A375862FC79580249E29A375862FC79580249E29&FORM=VIRE>

- Spinnenweb van draad

MATERIAAL

-
- Een grote bol wol (roze of blauw)
-

- Maak een kring met de juryleden.
- De eerste persoon pakt het uiteinde van de bol vast en gooit de bol wol naar een persoon uit de kring.
- Het tweede jurylid gooit de bol naar een derde persoon en houdt eveneens een stukje wol vast.
- Dit gaat zo door tot iedereen minstens één keer aan de beurt is geweest.
- Vervolgens doe je hetzelfde voor de terugweg. Je gooit het bolletje wol naar de persoon waarvan je het gekregen hebt.
- Variant 1: Als het spinnenweb af is, loopt de laatste onder het spinnenweb door terug naar degene van wie hij het bolletje wol gekregen heeft. Hij rolt de wol terug op een bol. Ondertussen vertelt die persoon iets over zichzelf.
- Variant 2: De persoon kan ook een vraag stellen aan diegene van wie hij het bolletje wol kreeg om elkaar op die manier beter te leren kennen. Je kunt dit ook reeds doen bij het maken van het spinnenweb.

- Het verhaal naspelen

MATERIAAL

- Een grote bol wol (roze of blauw)
-
- Je kunt opnieuw verstoppertje spelen met de juryleden maar nu geef je één jurylid een bol (roze of blauwe) wol mee. Maak het touwtje vast aan een stevig voorwerp. Kijk samen met de juryleden hoe het spoor duidelijk zichtbaar wordt.
 - Je kunt Frank een (oor)muts geven en Bert een sjaal.
 - Je kunt hen laten tellen tot 10 maar ook tot 100 (als dit lukt natuurlijk).

- Breien op latjes

MATERIAAL

- Bollen wol (roze of blauw)
 - Breiringen of breilatjes
-

Je kunt net zoals Frank twee maal een sjaal breit voor Bert ook breien met de juryleden. Zorg ervoor dat je per twee juryleden zeker een breiring of een breiraam hebt. Op die manier kunnen ze elk om de beurt een rijtje breien. Laat de juryleden een sjaal breien. Tip: met dikke wol gaat het snel vooruit.

- Breiwerk uittrekken

MATERIAAL

- Een oude sjaal
 - Of de sjaal die de juryleden breiden
-

Indien je een oude sjaal hebt, kun je deze uittrekken. Kijk en vergelijk een gewone bol wol en wol die uitgetrokken is. Beschrijf het verschil. Je kunt dit breiwerk gebruiken om het verhaal na te spelen.

- Tegenstellingen en plaatsbepalingen

In het boek zie je heel wat tegenstellingen en plaatsbepalingen.

- Frank en Bert staan naast elkaar.
- Bert hangt in een boom boven Frank. Frank staat onder de boom.
- Frank zit hoog op de heuvel. Bert ligt laag op de grond tussen twee heuvels.
- De ogen van Frank zijn dicht. De ogen van Bert zijn open.
- Bert loopt langs de boom.
- Bert loopt door de rivier en over de heuvels.
- Bert heeft zich in een grot verstopt.
- Kunnen de juryleden deze tegenstellingen en plaatsbepalingen vinden en benoemen?

4. VERDER LEZEN

- Heertje en meneertje/ Elle van Lieshout en Erik van Os en Jan van Lierde (ill.) (Rubinstein, 2020)
- De beer, de piano en de viool/ David Litchfield (De vier windstreken, 2018)
- Heb jij misschien olifant gezien? / David Barrow (Gottmer, 2017)
- Tijs en de eenhoorn/ Imme Dros en Harrie Geelen (ill.) (Querido, 2015)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

ik stop de grote mensen in bed

Over het boek

Auteur: Lynn Pinsart

Illustrator: Julie Van Geel

Uitgeverij: Pelckmans

Over de makers

Lynn Pinsart (1990) werkt al bijna 10 jaar voor verschillende grote reclamebureaus, waar ze koffie omzet in straffe copy. Als kersverse moeder debuteert ze met de beestige boekenreeks "Koala zit verstopt" en "Giraf wil ook een geluid". Haar verhalen zitten vol dolle dierenweetjes, waanzinnig veel woordliefde en een vleugje kaka-pipi-humor.

Bron: <https://www.pelckmansuitgevers.be/auteurs-en-illustratoren/lynn-pinsart>

Julie Vangeel (1990) studeerde Illustratieve Vormgeving aan Sint-Lucas Antwerpen. Ze is van alle markten thuis en brengt met haar verrassende stijl de meest uiteenlopende dingen tot leven, steeds met ruimte voor humor en een knipoog; van geboortekaartjes tot reclamecampagnes. Ondertussen werkte ze al mee aan negen (prenten)boeken, waaronder "Het jaar van Pablo", "Als je blaft", en meer recent "Een paard met een strik om".

Bron: <https://www.pelckmansuitgevers.be/auteurs-en-illustratoren/julie-vangeel>

Korte inhoud

Vandaag draaien we de rollen om. JIJ stopt de grote mensen in bed. Want die zijn doodmoe, stikkapot en pompaf. Luister maar waarom! Snoetenpoetser, gewicht-heffer, tovenaar... Volwassenen hebben overdag wel 10 verschillende jobs. Stop jij ze even in bed? Een verhaaltje, een laatste kus en klaar!

Met dit vrolijke voorleesboek stopt je kleintje jou in bed. Of is het stiekem andersom? Dit verbindende verhaal zet bedtijd op z'n kop.

Bron: <https://www.pelckmansuitgevers.be/ik-stop-de-grote-mensen-in-bed.html>

1. VOOR HET LEZEN

1.1. Gesprek

Ga in gesprek met de juryleden over de activiteiten die ze vandaag beleefden:

→ Kun je vertellen wat je allemaal doet vanaf het moment dat je je ogen opent in je bed en het moment dat je terug gaat slapen?

Je kunt de juryleden hierbij tips en hints geven.

Ga ook met hen in gesprek over wat ze denken dat hun ouder(s)/verzorgers allemaal doen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

→ Wat denk je dat je ouder(s) doen vanaf het moment dat ze opstaan tot het moment dat ze gaan slapen?

Ook hier kun je hints geven als het gesprek niet op gang komt.

1.2. Attributen bij het verhaal

MATERIAAL

- Attributen die bij de verschillende jobs horen.

In het boek hebben de volwassenen 10 jobs. Verzamel 10 verschillende attributen die bij de verschillende jobs kunnen horen. Laat je inspireren door de prenten en de tekst van het boek.

Poetswonder	Fles poetsmiddel of vuilblik en handveger of spons of plastic handschoenen ...
Kussen	Kussen
Chef-kok	Een attribuut uit de keuken
Tovenaar	Toverstok of -hoed of een grote doek (wit laken) als cape van een tovenaar
Gewichtheffer	Gewichten of iets uit het huishouden dat zwaar weegt
Dirigent	Partituur of dirigeerstokje
Waarzegger	Glazen bol of kaars of ...
Vuilnisophaler	Vuilniszak of troep (snoeppapier – stokje – steentje ...)
Rekeningie	Cijfers van 10 tot 1 (zelf maken of letterkoekjes of ...)
Dokter	Pleister of windel of een ander doktersattribuut

Bekijk samen deze voorwerpen. Stel vragen als:

- Waarvoor zouden deze voorwerpen dienen?
- Wat kun je ermee doen?
- Wie gebruikt ze?
- Hoe gebruiken we ze?
- ...

2. TIJDENS HET LEZEN

MATERIAAL

- De materialen die je gebruikte bij de kennismaking van het boek

Sta even stil helemaal in het begin bij de 10 jobs die grote mensen hebben. Verklaar wat een job is. (Een job is een ander woord voor baan, werk, functie of betrekking.)

Sta ook even stil bij het aantal jobs.

- 10 jobs: wat zouden die jobs allemaal kunnen zijn? Som samen met de juryleden een aantal jobs van hun ouders op. Maak hen nieuwsgierig naar wat die jobs in het verhaal allemaal zouden kunnen zijn.

Je kunt tijdens het vertellen de juryleden een attribuut laten kiezen dat specifiek bij de job hoort.

Dit zal vlot verlopen als je eerst alles vooraf waarneemt.

3. NA HET LEZEN

3.1. Relatie tussen tekst en illustraties

- Er is een mooie wisselwerking tussen de tekst en illustraties. Ze vertellen samen het verhaal. De tekst is kort en bondig en op rijm. Op de prenten valt heel wat te beleven. Ze spreken je eigen verbeelding en fantasie aan. Er wordt creatief omgegaan met verhoudingen en toch blijft het geheel herkenbaar. Het alledaagse krijgt een vleugje magie. Het concrete wordt hier en daar abstract.
- In de illustraties zien we heel wat verschillende personages opduiken. Er is sterk ingezet op diversiteit. Uiteenlopende gezinssituaties komen aan bod in de illustraties. Weetje: de illustrator heeft zichzelf ook getekend bij de waarzegger. Haar linkerarm is een stompje, ze is zo geboren.
Meer hierover: <https://iedereenleest.be/over-lezen/reeks/het-atelier-van-julie-vangeel>

- De tekst is geschreven vanuit een kind, wat het kind veel autonomie geeft en een zekere machtswissel treedt op.
- De taken van een ouder worden bejubeld.
- Herkennen de juryleden na een tweede lezing, in de eerste prent de taken die beschreven worden: poetswonder (emmer met sop), chef-kok (taart), rekengenie (schrift met sommen tussen de tenen), tovenaars (bobijn met draad), ... ?

3.2. Humor en grappige details

- Laat de juryleden meermaals de prenten bestuderen. De herhaling zorgt ervoor dat je steeds weer nieuwe details ziet die best grappig zijn:
 - Het jongleren met een boodschappentas, emmer sop, taart, ... op de eerste prent.
 - Overall schuim bij het poetsen op de meest onlogische plekken.
 - Borstels onder de voeten bij het schrobben.
 - Een bijna gepluimde kip die wegvliegt uit een kookpot die vuur vat.
 - Een hond met een laken over zich heen.
 - Een wasmand vol spullen met een kind en een vis in een plastic zak die uitgebalanceerd op de halter blijft staan.
 - Het hilarisch tafereel op de supermarktband.
 - Kattenkwaad wordt letterlijk geïllustreerd.
 - De schoenen onder een stolp als middel tegen zweetvoeten.
 - Bij het aftellen is het vijf voor twaalf.
 - Een kind wordt verpakt als een mummie bij de dokter.
 - Een slaapmobiel met keuken- en werkspullen.
- In het boek worden de rollen omgedraaid. Hier stoppen de kinderen de volwassenen in bed. Dit geeft de kinderen veel autonomie. Merk op hoe zelfstandig en vindingrijk de kinderen in het boek zijn:
 - Pizza bestellen als het koken in het honderd loopt.
 - Supporteren als cheerleader.

3.3. Tekst op rijm

→ Is het je opgevallen dat de tekst rijmt?

Ga samen met hen op zoek naar woorden die rijmen op de tekst.

3.4. Leeservaring van de juryleden en terugkoppeling naar de leefwereld

→ Herken je jezelf of je ouder(s) in het boek?

→ Kan je nog andere jobs verzinnen die je ouders doen?

→ Heb jij ook al eens je ouder(s) in bed gestopt?

→ Zouden ze dit prettig vinden?

→ ...

Dit boek past perfect in het thema slapen gaan maar ook in het thema vaderdag of moederdag.

Het brengt een ode aan de ouders.

3.5. Creatieve verwerking: tekenen

MATERIAAL

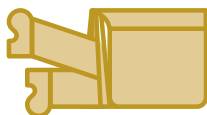
→ Tekenpapier

→ Stiften /kleurpotloden/ wasco's/ eventueel verf & borstels

Laat de juryleden een realistische tekening of schilderij maken over hun ouder(s). Neem hiervoor eerst de verhoudingen waar tussen hoofd en buik en armen en benen. Laat hen daarna een tekening maken over hun ouder(s) (of zichzelf) waar alles uit verhouding is. Bestudeer hiervoor de verhoudingen van de verschillende lichaamsdelen op de prenten in het boek. Deze tekening mag een tekening zijn waarbij de persoon in actie is.

4. VERDER LEZEN

- Een huis is als een mama/ Aurore Petit (Boycott, 2021)
 - Snoep jij zonder mij? / Draga Jenny Malesevic en Charlotte Bruijn (ill.) (Holkema & Warendorf, 2021)
 - De wolf komt echt niet / Myriam Ouyessad (Gottmer, 2019)
 - Slaap als een tijger/ Mary Logue en Pamela Zagarenski (ill.) (Christofoor, 2018)
 - Mama / H el ene Delforge en Quentin Gr eban (ill.) (Clavis, 2018)
 - Waarom lig jij in mijn bedje? / Joke Van Leeuwen (Querido, 2011)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Het monstermeer

Over het boek

Auteur: Leo Timmers

Illustrator: Leo Timmers

Uitgeverij: Querido

Over de maker

Leo Timmers (1970) studeerde reclame en grafische vormgeving en werkte jarenlang als illustrator. Hij debuteerde in 2000 als prentenboekauteur met "Blij met mij".

Sindsdien schreef Leo de meeste van zijn boeken zelf.

Zijn boeken zijn al meermaals bekroond. Zo belandde hij al 10 keer in de top 3 van de Leesjury en werd "Het eiland van Olifant" door The New York Times geselecteerd als een van de 10 beste prentenboeken. Leo's boeken zijn vertaald in 32 talen.

Bron: <https://www.leotimmers.com/info>

Korte inhoud

Vier eenden zijn hun vijvertje beu. Het is tijd voor avontuur! Ze gaan naar het meer.

Maar Eric weet het niet zeker. Er zou een monster in het water kunnen zitten.

Volgens de anderen heeft hij echt niets om zich zorgen over te maken.

Dat monster is maar een verhaal!

Bron: <https://www.leotimmers.com/monster-lake>

1. VOOR HET LEZEN

- Bekijk samen met de juryleden de kaft van het boek.
 - Wat zien jullie allemaal op de kaft? (Eend, echt diep water, kikker, ...)
- Lees de titel voor: "Het monstermeer".
 - Wat valt op aan de letters van het woord? (De uiteinden van de letters zijn klauwen of tanden een rechtopstaande haren)
- Analyseer samen met de juryleden het woord monstermeer:
 - Monstermeer bestaat uit monster en meer, wat zou dit betekenen?
 - Zit er een monster in het meer?
 - Of is het een meer alleen voor monsters?
 - Wat is een meer? (Een meer is een door land omringde wateroppervlakte, het water op de kaft is een meer.)
 - Wie kent er een monster?
 - Hoe ziet een monster eruit? (Speel in op de fantasie van de juryleden)
 - Heb je er al eens één gezien?
 - Zie je een monster op de kaft?
 - Hoe kijken de dieren op de kaft?
- Doe nu het boek open en laat ook de achterzijde zien van de kaft.
 - Zie je nu een monster?

- Zou het blauw aan de rand van de bladzijde de bek van een monster zijn?
 - Hoe zou een monstermeer eruit zien?
 - Lees nu de achterflaptekst: "Vier eenden gaan (...) daar geloven zijn vrienden niets van!"
 - Oei, oei, hier staat dat het een verschrikkelijk monster is.
 - Zullen we samen ontdekken of er echt een verschrikkelijk monster in het meer zit?
-

2. TIJDENS HET LEZEN

Ook al lijkt het boek op het eerste gezicht eenvoudig, toch verdient ook dit boek voldoende aandacht. Duik maar volop in de tekst en vooral de illustraties en ontdek elke keer weer een nieuwe laag.

- Doe het boek open en bekijk de tekeningen op de schutbladen.
 - Wat zie je? Zijn dit ogen van een monster?
 - Zijn er juryleden die iets anders zien in de cirkels? (Paraplutjes op een ijsje?)
 - Op de volgende bladzijde staat een vis.
 - Hoe zou de vis zich voelen?
 - En op de volgende bladzijde staat een eend.
 - Hoe zou de eend zich voelen?
 - Hoe zie je dat?
 - Zou dit Erik zijn? Waarom wel of niet?
 - Lees de tekst voor terwijl je de prenten laat zien. Geef de juryleden voldoende tijd en ruimte om de prenten in zich op te nemen en te reageren op wat ze zien. Je kan hier natuurlijk ook al stilstaan bij wat in punt 3.1 tot 3.3. besproken wordt. Heb aandacht voor volgende prenten of passages:
 - "Alleen maar saaie vissen en kikkers." (de vissen en kikkers zien er niet blij uit – let op de richting waarin ze zwemmen)
 - "Geloof ons maar!" (Je ziet al dezelfde bek op de pagina als die op de achterzijde van het boek)
 - "Niet grappig, Erik." (let op de blik van de andere eenden)
 - "Wij zijn helemaal alleen!" (Vouw de flappen open en toon de uitklapper van bijna 1 meter.)
 - ...
 - Laat de juryleden zelf nadenken over de verschillende thema's die zich aandienen. Misschien komen ze er zelf wel achter waarom Erik helemaal niets vertelt op het einde. (Zie na het lezen)
-

3. NA HET LEZEN

3.1. Personages

- De vier eenden gaan op uitstap naar het meer:
 - Erik is één van de vier eenden. Je herkent hem aan zijn groene kop en witte ring om zijn hals.
 - Hij is terughoudend om mee te gaan naar het meer.
 - Hij hoorde over een monster onder de wateroppervlakte.
 - Hij maakt kennis met de onderwaterwereld en heeft het duidelijk naar zijn zin.
 - Hij kijkt zijn ogen uit op de grote uitklapbare prent.
 - Op het einde van het verhaal geeft hij niet prijs wat hij allemaal onder water beleefde. Is hij op zijn hoede voor het oordeel van de andere eenden? Of beleefde hij dit alles in zijn eigen fantasie?
 - De andere eenden
 - Ze zijn er gerust in dat er geen monster in het meer zit en wimpelen Eriks ongerustheid weg.
 - Tot ze ontdekken dat Erik weg is.
 - Op het einde van het verhaal hebben de eenden dezelfde ongerustheid die Erik in het begin van het verhaal had. De rollen worden omgedraaid.

- Kikkers en vissen zonder attributen:
 - Ze zwemmen met een blik vol paniek naar de kant van het meer. Dit is al een eerste aanwijzing dat Eriks vermoeden misschien juist zou kunnen zijn.
 - Op het einde van het verhaal waar de eenden terug aan wal gaan zie je opnieuw een vis en een kikker.
- Het monster:
 - Lijkt precies van staal maar de mondhoeken verraden enige beweging.
 - Het is versierd met rietjes, parapluutjes, een strik, ...
 - Het draagt een veel te kleine kleurrijke hoed, een paraplu en een zakhorloge waarop het tien over twee blijft.
 - Het monster oogt heel vriendelijk en grappig en neemt een hele stoet aan dieren mee op sleeptouw naar de overkant van het meer.
- Allerlei onderwaterdieren met de meest vreemde attributen als een reddingsboei, een slakkenhuis, een handtas, een bootje, ...
 - Ze vergezellen het monster.
 - Het lijkt erop dat ze allemaal op één of andere manier deelnemen aan een verkleed-verkeer-onderwater-spektakel.
 - De fantasie slaat hier helemaal op hol.

3.2. Illustraties

Lees het verhaal opnieuw en besteed dan nog eens extra aandacht aan de illustraties.

- Leo Timmers gebruikte een spuittechniek om het water van het meer weer te geven.
- Op de grote uitklapbare prent kom je in een heuse onderwaterwereld terecht. Je waant je precies in een speeltuin van allerhande materialen en voertuigen vol vissen en allerlei (fantasie)onderwaterdieren. Neem voldoende tijd om allerlei verkeers- en straatsituaties te ontdekken. Laat de juryleden zelf van alles opsporen en uitpluizen. Leid de aandacht naar:
 - Rioolbuis met de M van metro
 - Verkeersborden en verkeerslicht
 - Lichtreclame
 - Olievat met planten in of als kookpot of als werkbank.
 - Vuilnisbak met bloem
 - Fles met windmolentje
 - Een wrak van een schip
 - Een partijtje basketbal
 - Een straatlantaarn
 - ...
- Op de volgende prent zwemt er een stoet van dieren naar de andere kant van het meer.
 - Staat Erik op elke prent afgebeeld? Kun je hem vinden?
 - Welke kleuren heeft de illustrator gebruikt? (donkergroen voor het water en felle kleuren voor de onderwaterwezens)

3.3. Einde van het verhaal

Het einde van het verhaal is heel verrassend.

- Wat denk je dat er zal gebeuren als de eenden hun kop terug zullen draaien in de richting van het meer?
- Wat denk je dat de eenden zullen doen?
- Zullen de eenden net als Erik eerst schrikken en dan willen kennismaken met de dieren en het monster?
- Wat denk je dat het monster zal doen? Gaat het monster ook aan wal op de oever van het meer?
- Wat vind jij van het einde van het verhaal?

3.4. De relatie tussen tekst en beeld

- De tekst is eerder summier en beperkt zich tot dialogen tussen de vier eenden.
- De illustraties gaan hand in hand met de tekst en spreken elkaar tegen. Sta hier even bij stil met de juryleden.
 - Zou het verhaal anders zijn als je de tekeningen niet zag / zonder tekst?

- De diepere dimensie naar gevoelens als bang zijn voor het onbekende, vooroordelen, veroordeeld en beoordeeld worden, op ontdekking durven gaan, worden zichtbaar gemaakt zonder dat erover gesproken wordt. Laat de juryleden deze zaken zelf ontdekken. Volgende vragen kunnen een leidraad zijn om de diepere gevoelens en dimensies naar boven te halen:
 - Waarom zou Erik zeggen: “Maar ze zeggen dat er een verschrikkelijk monster woont!” (Hij is bang om naar het grote meer te gaan).
 - De drie eenden zwemmen vastberaden in het water. Eentje zegt: “Dat is maar een verhaaltje, Erik.” Geloven zij Erik niet? Of geloven ze het verhaal niet? Zit er echt een monster in het meer? Bestaan monsters echt? Bestaan monsters alleen in de fantasie?
 - Waarom denk je dat Erik niet vertelt wat hij allemaal meemaakte?
 - Bestaat zo'n onderwaterwereld echt? Maakt Erik dit echt allemaal mee?
 - Herkennen jullie de wisselende gevoelens van Erik en de eenden? Wanneer was jij al eens terughoudend en was dit nergens voor nodig? Wanneer was jij al eens bang van iets waar je helemaal niet bang voor hoefde te zijn? (Peil naar de ervaringen van de juryleden)

3.5. Leeservaring

Peil naar de leeservaring van de juryleden.

- Is er een spannend stuk in het verhaal? Wanneer en waarom?
- Wat vond je grappig in het boek?
- Heb je een favoriet personage / dier?

3.6. Thema monster – actualiteit

In Schotland is er een heel groot meer dat Loch Ness heet. Meer is in het Engels Loch. Volgens heel wat verhalen zou er in het meer een monster wonen. Op het einde van de grote vakantie is er een grote zoekactie op touw gezet naar het monster.

- Je kunt met de juryleden hier dieper op ingaan. Haal eerst hun voorkennis op door terug te blikken naar het gesprek dat je met hen voerde voor het lezen van het boek.
- Andere informatie over het meer en de zoekacties naar het monster vind je op volgende sites:
 - [https://nl.wikipedia.org/wiki/Loch_Ness_\(meer\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Loch_Ness_(meer))
 - <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/08/04/loch-ness-onderzoek-schotland-mythe-of-waarheid/>

3.7. Creatieve verwerking

- Airbrush

MATERIAAL

-
- Een lege spuitfles of sprayfles (dit kan een lege fles zijn van ruitenreiniger of een ander reinigingsproduct (spoel ze zeer goed uit))
 - Water en verf (of kleurstof) (dit doe je in je spuitfles)
 - Grote bladen om op te experimenteren
 - Grote witte bladen (voor elk jurylid één)
 - Gekleurd papier
 - Scharen
 - Lijm om papier te kleven
 - Alleslijm om zwaardere attributen te kleven
 - Rietjes, stokjes, parapluutjes, kralen,
-

- Je kan net zoals Leo Timmers het meer spoot met verf, ook zelf spuiten met verf om een eigen meer te maken. Probeer op voorhand de techniek zelf uit zodat je weet waar de moeilijkheden zitten (verf te slap of te dik, spuit recht houden, ...)
- Doe in een lege spuitfles een mengsel van water met verf.
- Kies je kleuren in functie van wat je wil maken. Leo Timmers gebruikte donkere kleuren om het water van het meer weer te geven. Je kunt dit op dezelfde manier doen door een aantal kleuren over elkaar te spuiten. Op die manier krijg je kleurschakeringen.

- Je kunt best even experimenteren met deze techniek. Misschien is hij voor vele juryleden nieuw.
 - Bespreek tijdens het experimenten hoe je iets donkerder kunt maken en hoe iets lichter blijft.
 - Misschien zijn de bladen waarop geëxperimenteerd wordt, meteen ook bruikbaar, misschien willen sommige juryleden echt doelbewust aan de slag gaan.
 - Bied lege bladen aan om hun meer te spuiten.
 - Als het meer van de juryleden klaar is, kunnen ze met papier hun eigen fantasie-onderwaterdier maken. Laat hen hun dier maken via het vormknippen.
 - Ze mogen daarna hun dier versieren met de spulletjes die je meebracht (ogen van kralen, vinnen van parapluutjes, enzovoort.)
 - Na afloop kan je de werken naast elkaar hangen zodat je samen één groot meer verkrijgt.
- Een monster knutselen

MATERIAAL

- Lege plastic flessen
 - Schoendozen maar ook andere dozen
 - Kartonnen bordjes
 - Kosteloos materiaal zoals friscostokjes, parapluutjes, rietjes, kurken, kroonkurken, kralen, ...
 - Papier en karton
 - Crêpepapier en/ of froezelpapier
 - Verf
 - Eventueel spuitfles
 - Stevige lijm
-
- Bekijk de grote prent van de onderwaterwereld in functie van het zelf maken van zo'n onderwaterwereld met fantasiedieren.
 - Bespreek met de juryleden welke materialen er (nog) nodig zijn aanvullend op het aanbod dat jij zelf deed.
 - Laat hen vanuit hun eigen verbeelding een fantasiedier of – monster knutselen.
 - Geef hen tips en tricks om alles goed te kunnen bevestigen.
 - Misschien kunnen ze hun doos of fles spuiten zoals Leo Timmers deed met de onderwaterwereld?
 - Je kunt ook deze monsters en dieren verzamelen en samen tonen.

- Boven en onder

MATERIAAL

- papier, bij voorkeur lange rol behangpapier
 - tekengerief (stiften, kleurpotloden,)
-
- Verdeel het papier in twee zones.
 - Laat de juryleden samen ook een boven- en onderwaterwereld tekenen.

4. VERDER LEZEN

- Hier zijn draken/ Yorick Goldewijk en Yvonne Lacet (ill.) (Ploegsma, 2020)
 - Helemaal aan de rand van mij, ben jij/ Agnès de Lestrade en Valeria Docampo (ill.) (De Eenhoorn, 2017)
 - Het kleurenmonster/ Anna Llenas (De Vier Windstreken, 2017)
 - Het hondje dat Nino niet had/ Edward van de Vendel en Anton van Hertbruggen (ill.) (De Eenhoorn, 2013)
-